

Всебічне розуміння всіх граней поняття «тероризм» має вирішальне значення задля визначення принципів боротьби та протидії тероризму, модулювання всього спектру правовідносин, які з ним пов'язані, налагодження міжнародного співробітництва у галузі подолання цього явища як в умовах сьогодення, так і в майбутньому.

Література:

1. Белянська В. Ідеологія тероризму: теоретичні засади, різновиди та технології поширення. *Освіта регіону*. 2013. № 1. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1001> (дата звернення: 16.08.2022).

2. Серкевич І. Р. Визначення поняття тероризм та його генезис. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 331–335. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_4/331.pdf (дата звернення: 16.08.2022).

3. Ємельянов В. П. Понятійний апарат у сфері правової протидії тероризму: теоретичне та практичне значення. *Форум права*. 2011. № 1. С. 348–361.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-11>

ПОНЯТТЯ, СУТЬ І ВИДИ ПІДЗАКОННИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Ліксман Альона Юріївна

здобувачка вищої освіти

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: Козинець Олена Гаврилівна

кандидат історичних наук, доцент

Національного університету «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

Підзаконні нормативно-правові акти є одним із важливих елементів системи права України, вони займають важливе місце серед джерел права. Підзаконні нормативно-правові акти вдосконалювалися під час реформування правової системи України, створювалися нові їх види, однак лише деякі науковці присвятили роботи даному питанню, тому, на нашу думку, тема підзаконних нормативних актів є актуальною сьогодні.

Необхідним є визначення поняття підзаконного нормативно-правового акту. Так, на думку Білозьорова Є.В., під поняттям «підзаконний

нормативно-правовий акт» потрібно розуміти документ уповноваженого суб'єкта, що має письмову форму, прийнятий на підставі закону та для його виконання, в якому визначені правила поведінки, що мають загальний характер та забезпечуються державою [1, с. 165]. Скакун О.Ф. вважає, що підзаконним нормативно-правовим актом є акт, який видається відповідно до закону та на його підставі, для конкретизації законодавчих розпоряджень та їх трактування або встановлення первинних норм [2, с. 334].

Отже, підзаконний нормативно-правовий акт – це документ уповноваженого суб'єкта, що має письмову форму, який видається відповідно до закону, на його підставі та для його виконання, містить правила поведінки, що мають загальний характер та забезпечуються державою, функцією якого є встановлення первинних норм, конкретизація законодавчих розпоряджень та їх трактування.

Як будь-яка правова категорія, має особливості, що відрізняють його від інших нормативно-правових актів. Різні науковці-юристи виділяють загальні та родові ознаки підзаконного нормативно-правового акту. До загальних ознак відносять:

- офіційність і письмова форма документу, видання органом, який має відповідні повноваження;
- розміщення, зміна чи скасування норми права;
- створення у встановленому законодавством порядку;
- неперсоніфікований, загальний характер, неодноразове застосування;
- створення із застосуванням певних правил нормотворчої техніки;
- забезпечення державою обов'язковості виконання через можливість застосування засобів примусового характеру [3, с. 96].

До родових ознак відносять:

- видання органом виконавчої влади;
- розміщення, зміна або скасування норми права у рівнозначних підзаконних нормативно-правових актах та актах, що мають нижчу юридичну силу;
- їх створення у більш спрощеному порядку;
- підзаконність;
- для створення застосовуються спеціальні засоби нормотворчої техніки із застосуванням виразів «на підставі закону», «на виконання закону» тощо [3, с. 97].

Класифікація підзаконних нормативно-правових актів здійснюється за різними критеріями, вчені-юристи виділяють широкий та вузький підходи до розподілу підзаконних нормативно-правових актів.

За широкого підходу класифікація відбувається за такими критеріями: суб'єкт прийняття, сфера суспільних відносин, що урегульовується, юридична сила, порядок прийняття і оформлення, територіальний масштаб дії, відповідність праву, юридичні засоби правового регулювання, термін

дії та функціональне призначення. За вузького підходу класифікація відбувається за такими критеріями: первинність, роль вищих органів державної влади у сфері видання нормативно-правових актів підзаконного характеру, суб'єкти, спосіб формування, спосіб визначення правотворчих повноважень суб'єкта правотворчості, правове положення суб'єкта правотворчості, сфера дії, строк дії [4, с. 8].

Найпоширенішим є розподіл за такими критеріями, як:

- суб'єкти прийняття (акти уряду, Президента України, місцевих і центральних органів виконавчої влади тощо);
- зовнішня форма (накази, постанови, укази, рішення, правила, статuti);
- сфера дії (загальні, відомчі, місцеві, локальні);
- час дії (тимчасові та постійні);
- характер правотворчої компетенції (прийняті в порядку реалізації делегованих правотворчих повноважень і прийняті в межах власної правотворчої компетенції);
- порядок прийняття (видані одноособово, прийняті колегіально, видані спільно двома, або більше відомствами) [1, с. 165–166].

Як зазначено в Основному Законі (ст. 8), закони та інші нормативно-правові акти мають за основу Конституцію України та повинні їй відповідати. Це зумовлює особливість правової природи підзаконного нормативно-правового акту, а також його роль, котра полягає у вторинному, похідному регулюванні суспільних відносин за допомогою детального вирішення термінових проблем, що виникли в державі. Підзаконні нормативно-правові акти деталізують застосування певного закону, регламентують процедуру введення закону в дію. Також важливими є якість та коректність підзаконного нормативно-правового акту, адже від них залежить рівень ефективності законів.

Таким чином, під поняттям підзаконного нормативно-правового акта можемо розуміти документ уповноваженого суб'єкта, що має письмову форму, який видається відповідно до закону, на його підставі та для його виконання, містить правила поведінки, що мають загальний характер та забезпечуються державою, функцією якого є встановлення первинних норм, конкретизація законодавчих розпоряджень та їх трактування. Ознаки підзаконного нормативно-правового акта поділяються на загальні та родові, на нашу думку, родові є більш важливими, адже характеризують підзаконний нормативно-правовий акт як особливу правову категорію. Вчені-юристи виділяють широкий та вузький підходи до розподілу підзаконних нормативно-правових актів. На нашу думку, найбільш розповсюдженою є класифікація за такими критеріями, як суб'єкти прийняття, зовнішня форма, сфера дії, час дії, характер правотворчої компетенції і порядок прийняття.

Література:

1. Білозьоров Є.В., Власенко В.П. та інші. Теорія держави та права: навчальний посібник. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
3. Гетьман Є. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, функції, види. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 2 (77). 2014. С. 92–100.
4. Кудрявцев І.О. Класифікація підзаконних нормативно-правових актів. *Правова держава*. № 25. Запоріжжя, 2017. С. 7–13.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-12>

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Ліксман Вячеслав Юрійович

здобувач вищої освіти

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: Козинець Олена Гаврилівна

кандидат історичних наук, доцент

Національного університету «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

Українське законодавство – це формальне вираження положень української системи права. Недосконалість чинних нормативно-правових актів є результатом низької кваліфікації відповідних осіб та їх низької правової культури. Дослідження суті ти видів систематизації законодавства України дозволить розв’язати проблему колізій українських законів. Комплексний підхід до удосконалення нормативно-правових актів має включати різні підходи до їх уніфікації чи утворення тощо.

Дослідження теми систематизації законодавства займаються такі вчені як Котик Г. В., Петков С. В., Тополевський Р. Б., Федіна Н. В., Харченко М. П., Максименко Ю. Є., Обушенко Н. та ін.

Як стверджують Тополевський Р. Б. та Федіна Н. В. «Систематизація законодавства – це діяльність із удосконаленням законодавства шляхом приведення всіх його чинних нормативно-правових актів певної держави в цілісну, узгоджену та несуперечливу систему» [1, с. 165].